

RUDARSKA STAVKA V ZAPADNI VIRGINIJI JE ZDAJ V POLNEM ZAMAHU NA VSEJ CRTI

Rudarji v Scotts Runu so do zadnjega prenehali s delom. Podjetniki priznajo, da je položaj resen.

Scotts Run, W. Va. — Rudarji v Scott's Runu so na stavki. Masne stavkovne straže, pohodi rudarjev, prepoveda dekleta ob sedem milj dolgi cesti, ki se vije mimo premogovnikov, pripovedujejo, kaj se godi. Prazni železniški vozovi za prevajanje premoga na železnici Monongahela, pa spopolnijujejo prizor.

Štiri tisoč stavkarjev v Scotts Runu daje pogum rudarjem v distriktu Fairmont v severnem delu Zapadne Virginije.

Ti rudarji so se odzvali prvi, ko je bil izdan oklic za stavko, ki je pričela dne 5. julija. V tem delu države živi približno štiri-deset tisoč rudarjev. Ko je bil izdan poziv za stavko, je delalo komaj par stotin rudarjev po pogodbi, ki jo je sklenila rudarska organizacija s premogovniškimi podjetniki.

Rudarji v Scotts Runu vstajajo zgodaj, da gredo na stavkovno stražo. Ob pol petih zjutraj potrkajo voditelji piketov na hišna vrata in zbude rudarje, da je treba oditi na stavkovno stražo. Ven iz hiš pridejo rudarji s svojimi ženami, stopajo proti cesti, ki vodi do premogovnikov.

Vsako jutro se pomnoži število piketov, zniža se pa število stavkokazov. V premogovniških dela se kakšnih dvajset odstotkov rudarjev, ki jih bo treba pridobiti za stavko. Večina teh delajo za dnevno mezdo ali so pa importirani stavkokazi. Prav malo je pravih rudarjev, in kompanije pošljejo prav malo črne-ga demanta na trg, kar potrdijo

Italijanski kapitalisti so nekaj preslišali

Prezri so Rossonijev govor v Trstu o "delavski kapitalizaciji."

Rim, 28. jul. — Edmond Rossoni, oče sindikalnega zakona v Italiji, je večeraj dejal v svojem govoru na zboru sindikatov v Trstu, da kapitalisti morajo tudi ubogati Mussolinija. Rekel je, da je za industrijski mir potrebna tudi "delavska kapitalizacija". To je — je pojasnil — da se delavske mezde tudi računajo kot kapital podjetja in delavci morajo dobiti delež dobička od tega svojega kapitala. Rossoni je izjavil, da ne bo miroval, dokler se ne doseže tudi ta reforma v Italiji.

Fašistovski listi, ki so po večini kapitalistični, so danes enostavno — zamočali Rossonijev govor, da je govornik na vse pretege hvalil Mussolinija.

Žalostni prizori v poplavljeni Vojvodini

Samo deset hiš izmed 300 je ostalo v Vajski.

Belgrad, Jugoslavija, 28. jul. — Brez malega celo mesto Vajska v Vojvodini je pod vodo: vedel naraste Donave. Izmed tristo hiš jih samo deset še stoji pokonci. Med zadnjimi je grad grofa Szechenyija, v katerega so se zatekli vsi prebivalci Vajske.

Grob francoskega kralja ooran. Paris, 28. jul. — Tatovi so vromili v grobnico kralja Louisa XI. v Clerju in odnesli zlat nakit v vrednosti več kot \$100.000.

Poincare je dobil zaupnico v zbornici

Zavladal je na razvalinah razcepljenega levčarskega bloka. Samo socialisti in komunisti so glasovali proti njemu.

Paris, 28. jul. — Poincarejeva vlada "avete narodne unije" je dobila večeraj zaupnico v parlamentu in se s tem utrdila v sedlu za nekaj časa. Zbornica je odglasovala s 358 glasovi proti 131, da ne bo ovirala vlade s debatami toliko časa, da vlada predloži detajlni finančni program za stabilizacijo franka in rešitev finančne krize.

Za vlado so glasovale vse skupine desnice in centra: tr del radikalne skupine; 50 radikalcev se je vzdržalo glasovanja v protestu proti Herriotu, ker je stopil v novo vlado. Samo socialisti in komunisti so glasovali proti.

V zbornici so bili nekaj časa viharni prizori in demonstracije na levi. Komunisti so peli "Internacionalo". Šele, ko je zbornični predsednik Peret zagrozil, da zaključijo sejo, se je hrup polegel.

Medtem so bile zunaj pred zbornico demonstracije beraško plačanih javnih nameštencev, ki so prišli protestirat proti znižanju njihovih plač. Vlada je prepovedala demonstracije in postavlila 50 žandarjev okrog zbornične palače. Nameštenci so prišli vseeno in 80 je bilo aretiranih.

Deklaracija vlade je bila kratka. Poincare je izjavil, da Francija mora sama rešiti svojo krizo in glavni pogoj rešitve je solidarnost vseh strank. Enkrat (zakon vojne) se je Francija za vojna na vsi način in on upa, da se bo tudi zdaj. "Zato, gospodje, val na delo za rešitev republike in očetnjava."

Načrt vlade je, da ljudstvo plača deficit in dvigne vrednost franka. Glavne točke finančnega programa so:

Povišek davkov na tobak, žvepelenke, alkoholne pijače, avtomobile, luksuzna, izvozne blago, dohodke, dobiček in dedščine. Voznina na železnih in tovornina po kanalih po podvojen. Davek na avto naraste za 360 frankov za vsako konjsko silo. Naložen bo tudi splošen trgovski davek dveh odstotkov. Davek na dividende bo povzrhan 50 odstotkov, na dedščine 25 do 40, na dobiček v trgovini 50 do sto, na 50,00 frankov na leto in na plače nad 40.000 frankov 12 odstotkov.

PREISKAVA VOLILNE KORUPCIJE ODKRIVA VEDNO LEPŠE STVARI

Preiskava je dosedaj dognala, da so pri volitvah igrali glavno vlogo: Denar in najeti pobojniki. Volilna korupcija hujša je zlo, kot umori, izjavil Reed.

Chicago, Ill. — Prva dva dni preiskave o volilni korupciji v državi Illinois pokazuje, da ta država ne bo v tem oziru prav nič zaostala za državo Pennsylvania. Kakor je bil v Pennsylvania denar odločen faktor, tako je bil tudi v Illinoisu; kakor so v Pennsylvania igrali precej važno vlogo najeti pobojniki, ki so terorizirali volilce, isto je tudi v Illinoisu. V kolikor je preiskava dognala dosedaj, je bilo za vse kandidate pri primarnih volitvah potrošena \$784.355.71; toda to še ni cela vsota, ker seveda ni vse zelo malo dvoma, da vsota ne bo dosegla enega milijona ali pa še več. Kajti Insull se zvrta za vse načine, da bi podal popolni račun, koliko je prispel za primarne volitve; dosedaj je podal račun samo, kolikar je prispeval direktno za Fr. L. Smitha in George Brennana,

noče pa povedati, koliko je prispeval v volilni sklad posameznih republikanskih frakcij, katerih je okrog pol ducata. V kolikor je preiskava dognala, je največ potrošil sedanjí senator McKinley, ki je ponovno kandidiral in bil poražen, namreč \$350.616.72, o kateri vsoti izjavlja, da je on sam prispeval \$20.000, da pa je na drugo drugo, čemur je pa zelo težko verjeti, da bi za službo, ki donša deset tisoč dolarjev letno, potrošil nad 350 tisoč dolarjev, in marsikateri že sumi, da je precej dobil v svrhu propagande za svetovno razzodišče. Koliko je na tem resnice, bo še pokazala preiskava.

Senator Reed nadalje vodi zelo natančno preiskavo, iz katerega izvira, da Insull prispeval takdo ogromne vsote v volilni sklad Smitha in malo vsoto tudi Brennana. Na vsak način hoče zvedeti, koliko je to v zvezi z gospodarskimi interesi, namreč Insull je precej zainteresiran v razne železnice, električne centrale, plinarne, itd. Smith je pa

OGROMNE VOLILNE SLEPARIJE V CHICAGU

Preleden političarjev obtoženih. Glasovi so se kradi na desetine. Čelo Čikanski strme nad take obširne volilne sleparije.

Chicago, Ill. — Čelo Čikanski strme in se zgražajo nad odkritjem obširne volilne sleparije pri primarnih volitvah. Volilne sleparije so bile tako obširne, da je obtoženih petdeset profesionalnih političarjev. Prešet je bil komaj drobec glasov in doznalo se je, da je bilo ukradenih do sto tisoč glasov.

Razkritje je bilo tako obširno, da je danes v Chicagu na moštu izrek, da je vseeno, za katere kandidate volilci oddajajo svoje glasove, kajti zmaga ona stranka, ki šteje glasove.

Skorzi več let je bilo slišati v Chicagu pesnj močno ogorčenje proti volilnim sleparijam. Po zadnjih primarnih volitvah so pa poraženi kandidati odšli na sodišče in vložili peticijo za ponovno štetje glasov.

Sleparije so bile tako očitne, da so odprli nekaj volilnih žar, da se tako prepričajo, kako daleč sega volilna sleparija. Komaj so odprli, samo nekaj volilnih žar in predsteli oddane glasove, je bil dokaz tuka, da so oddani glasovi v velikem protislovju z uradnimi poročili volilnih sodnikov.

Preiskava je dognala, da so bile glasovnice kar stlačene v volilne žare in da so bili uničeni glasovi, ki so bili v resnici oddani. V nekaterih volilnih žarah je bilo dvakrat toliko glasovnic, kot živi volilcev v dotičnem volilnem okraju. Volilni sleparji se oddajali glasove za ljudi, ki so že dve ali pa tri leta mrtvi.

Ta razkritja mogoče popolnoma preobrnejo izid volitev. Tisti, ki so bili proglašeni za zmagovalce, bodo proglašeni, da so bili poraženi, oni pa, ki so bili proglašeni za poražene, bodo pa proglašeni za izvoljene.

V ozadju za temi volilnimi frakcijami se pa skriva partizanski boj med dvama republikanskima frakcijama. Eno vodi državni pravdnik Crowe, drugo pa senator Deneen. Obe frakcije se bijeta boj za kontrolo republikanske stranke v Chicagu.

Boj se je sukal okoli pozicije okrajnega sodnika. Po zakonu ta sodnik nadzoruje volitve. Sedaj je okrajni sodnik Edmund Jarecki, demokrat. Od Crowove frakcije se je za to mesto pogajnal Joseph Savage, pomočnik pravdnik, ga Deneenov frakcija je pa bil kandidat Daniel Trude.

Ko so bile volitve končane, je bil Joseph Savage proglašen za zmagovalca. Trudova frakcija je takoj zakrčila: sleparija. Okrajni sodnik Jarecki je pa odredil ponovno štetje glasov, kajti on ni imel ničesar izgubiti, ako se umazano delo med republikanci razkrije.

To je bil začetek preiskave o veliki volilni slepariji.

Velepora je obtožila okoli petdeset političarjev. Med njimi so same manjše ribice. Velike ribe še plavajo. Medtem se glasovi še štejejo in volilna sleparija stopa vedno bolj razgaljena na plan. Delavci se lahko iz te preiskave nauče, kaj imajo pričakovati od strank, ki zagovarjajo in podpirajo kapitalistični način blagovne produkcije in distribucije.

Nahujskani mehliški klerikalci linčali župana

Vlada bo zasledila cerkve in jih izpremeni v čitalnice, šole, gledališča in zborovalne dvorane. Tak je odgovor na interdikt. Organizirano delavstvo je solidarno s vlado v boju z mrča-njaštvom.

Mexico City, 28. jul. — Iz Nahuiatana, država Zacatecas, je prišla nepotrjena vest, da so klerikalci linčali ondotnega župana Humberta Cervantesa. Vest se glasi, da je župan streljal na župnika, naker je klerikalna družba navadila na županovo hišo in obesila Cervantesa na drevo.

"El Universal" prináša še eno vest o katoliškem umoru iz Aguas Calientes.

Mexico City, 28. jul. — Tajnik oddelka za notranje stvari je naznanil, da vlada zaseže vse cerkve, katere duhovni ostavijo 31. julija na temelju interdikt. Zasežene cerkve bodo izpremenjene v čitalnice, šole, knjižnice, gledališča, kinematografe, zborovalne dvorane in druge kulturne svrhe.

Mexico City, 28. jul. — Organizirano delavstvo v Mehiki je ariliralo za prihodnje nedelje velika demonstracije solidarnosti s Callesovo vlado v sedanjem kulturnem boju s cerkvijo. Po vseh mestih republike so napovedani delavski pohodi in javni shodi. Namen teh demonstracij je kontraakcija proti klerikalnim demonstracijam, ki ne dvomno izbruhnjo ta dan, ko stopi papeški interdikt v veljavo. Delavske demonstracije se bodo ponavljale toliko časa, dokler ne pomena bojkotna agitacija katoliške duhovščine in Kolumbovih vitezo.

Duhovščina naznanja, da 1. avgusta prenehajo vse redne verske službe v katoliških cerkvah in duhovni postanejo misijonarji, ki bodo hodili okrog in pridigali zoper nove postavbe. Nasproti temu je delavska federacija organizirala armado govornikov, ki pojdejo po vseh krajih in bodo pobijali laši misijonarjev.

"Odlodici smo se, da ženemo ta boj do konca v interesu osvoboditve delavca od prasnoverstva, ki duši Mehiko že stoletja," je rekel eden glavnih delavskih voditeljev. "Smatramo, da v tem boju je zapodeno vprašanje, da li smemo mi delavci misliti s lastnimi močmi ali naj še nadalje mislijo za nas pridrigarji prasnoverstva. Mi smo s predsednikom do konca, pa naj bo mir ali vojna."

Duhovniki so naglali velike množice vernikov v cerkve, da demonstrirajo svoj vpliv nad nedimnim ljudstvom. Maše, poroče, birne, krsti in druge ceremonije so v teku vsako uro.

ORGANIZACIJA ELEKTRIČARJEV V NEW YORKU DOBRO NAPREDUJE

Dejstvo, da so unijski električarji veliko boljše plaščani in dobivajo druge ugodnosti vpliva zelo na neorganizirane; V treh mesecih je pristopilo v unijo nad 2000.

New York, N. Y. (F. P.) — V New Yorku so se pričeli zavedati električarji, da je edino sredstvo za izboljšanje njih položaja v njih strokovni organizaciji. Vmed tega je organiziranje električarjev tudi velik uspeh, kljub temu, da imajo nekatere zapreke. Obstojita namreč dve uniji, "Electrical Workers Assn." in podružnica štev. 3 unije Brotherhood of Electrical Workers, katere podružnica pa ne sprejema več članov, ker odborniki pravijo, da jih imajo dovolj; ta podružnica

POMOČ AMERIŠKIH DELAVCEV ANGLEŠKIM RUDARJEM, KI ŠE VEDNO VZTRAJAJO V KONFLIKTU

Poslanih je bilo čez tri sto tisoč dolarjev. — Ameriški delavci so zavedajo važnosti rudarske stavke v Britaniji.

New York, N. Y. — Do konca prvega tedna v mesecu juliju je bilo poslanih iz Amerike v pomoč stavkojučim britankim rudarjem \$360.000. Denar je bil poslan iz Združenih držav in Kanade. Tako poroč Lucy Bradham v glasilu britankih rudarjev "The Miner". Največji prispevek je prišel od rudarske organizacije United Mine Workers in alcer 10.278 šterlingskih funtov (nekaj več kot \$50.000). Branhamova hvali krojaške delavce, organizirane v organizaciji Amalgamated Clothing Workers, kajti ta organizacija je darovala deset tisoč dolarjev. Ena velika unija

v Kanadi je prispevala 1.028 šterlingških funtov (nekaj nad \$5.000).

Zenski pomočni odbor, katerega zastopnica v Združenih državah je Evelyn Preston, prodaja stare rudniške svetilke, od katerih so nekatere vrgle več ko petdeset dolarjev. Delavci v Ameriki so s svojimi prispevki za stavkarje dokazali, da razumejo važnost stavke britankih rudarjev. Tam je milijon rudarjev na stavki. Podpirati je treba rudarje in njih družine, da se ne podajo zaradi bede in pomanjkanja. Rudarji izjavljajo, doktor bo suh kruh v hiši, da se ga navede le enkrat na dan, toliko časa se ne vrnejo na delo, pa magari če se ustavi vas industrija v Angliji zaradi pomanjkanja premoga.

Prva konferenca s sovjeti

Ameriška vlada je pristala na oficielni sestanek, v katerem bodo tudi zastopniki sovjetske Rusije.

Tokijo, 28. jul. — Združeno državo so povič pristale, da se snidejo v formalni konferenci s zastopniki sovjetske Rusije. Konferenca, katero je iniciatorila Japonaka, se vrši v svrhu revizije mednarodne ribiške pogodbe. Konferirali bodo delegatje Amerike, Japonake, Anglije in Rusije.

VELIK PRINČI PRIDELEK V INDIANI

Logansport, Ind. — Kot kaže, bodo farmarji v Indiani imeli letos izredno velik pridelek pšenice. Na neki farmi je bil pridelek 55 bušljev na en aker zemlje.

Rudarji plačajo za opremo v premogovniku

Delavci ne vidijo seveda nikdar denarja. — Za to pa gospodar gradi nove nakladališče za premog.

Kellyston, Pa. — Tukajšnji rudarji kopijejo premog po lestvici iz leta 1917. Ampak zdaj se zavedajo, da delajo zastoj. Gospodar jim precej odtrga vsak dan za novo nakladališče, ki ga gradi, kompanijska prodajalna pa jim zaračuni, kot računijo rudarjem v vseh kompanijskih prodajalnah. In tako rudarji nikdar ne vidijo denarja. Seveda, oni bi morali imeti delnice v novem premogovem nakladališču, ampak profiti se ne delijo na ta način.

Stavka na podolilni železnici v New Yorku se nadaljuje

Stavka, ki je bila 23. julija odpovedana, se nadaljuje. Družba ni hotela uposiliti vse uslužbenice kot skupino, ampak hotela je izbirati.

New York, 27. julija. — (F.P.) — Stavka na podolilni železnici se nadaljuje. Družba ni upoštevala dane besede, da bo upoštevala vse stavkarje razun voditeljev, na katero besedo je bila stavka 23. julija odpovedana. Hotela je uposiliti samo "nekatero boljše delavce", vsled česar je bila stavka ponovno odročena.

New York, N. Y., 28. jul. — (F. P. Pismo poročilo). — Stavka na podolilni električni železnici v New Yorku je končana. Voditelji so bili prepričani, da vsak nadaljni boj je brezuspešen, ker so bili osameljeni in zapuščeni od vseh strani. Zadnje upanje je bila intervencija od strani župana Walkerja, ki je za preključ sklicanje konferenice, ko je družba Interborough Rapid Transit Co. izjavila, da se ne udeleži te konferenice. Voditelji stavke so sami izjavili, da so sklicali stavke ne da bi vedeli, kaj jih čaka, imeli niso nobene izkušnje voditi stavke. Stavkarji vsi izjavljajo, da so okusili, kaj je stavka, toda kljub temu jih ta prvi poras ni niti najmanj omaložila, ampak pokazal, kje so bile napake, in da se bodo vedeli še bolj pripraviti v bodoče.

Stavkarji bodo imeli pravico do penzije po letih njih službe, vendar so pa izgubili one starostne pravice, da bi sami izbirali, po kateri progii in katere vrste vlake bodo vozili. To je precejšen udarec za stavkarje, ker družba jih bo ravno s tem precej šikanirala, da bodo morali hoditi daleč v službo. Družba je bila na skrivnem zelo vesela, da so se stavkarji vrnili na delo, ne radi tega, da je izšla zmogovita iz boja, ampak, ker je dobila nazaj dobre voljnike in druge delavce, ker s stavkokazi je imela precejšnjo izgubo bodisi na prejemkih in na materialu. Vsem stavkarjem je bilo objubiljena, da bodo takoj sprejeti nazaj na delo razun voditeljev, katerih usoda je pa v rokah odbora kompanijske unije. Izjavljajo pa vsi voditelji, da so veseli, da so ostali delavci dobili nazaj svoje pozicije, za njih same se ne brigajo toliko.

Razmere med stavkarji in ostalimi člani kompanijske unije, ki so takorekoč izdali svoje tovariše in niso hoteli prikočiti pomoč v tem boju, so ostale neizpremenjene, raje bolj napete kot so bile prej; stavkarji izjavljajo (Daje na 3. strani.)

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopis se na vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (tudi Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago in Cipro \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inostranstvo \$8.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

THE ENLIGHTENMENT

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oglepaju n. pr. (June 30, 1928) poleg vsakega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovito jo prevzamete, da se vam ne ustavi list.

RIM SE JE POSLUŽIL SREDNJEVEŠKEGA SREDSTVA PROTI MEHIKI.

Rim se je poslužil srednjeveškega sredstva proti Mehiki, kakršnega se je posluževal v srednjem veku proti vsem, ki so bili nevarni njegovim oblastim in vladi. Rim hoče vladati. To je njegova trdna volja. Rim sicer izjavlja, da skrbi le za duše, da po smrti pridejo v nebesa, dogodki v Mehiki pa govore, da želi Rim ukazovati mehiški vladi, katere naloga je, da skrbi za blagostanje ljudi, dokler so ljudje živi.

V Mehiki se je zgodilo nekaj, kar spada nazaj v srednji mračninski vek, ko je bil papež ne le cerkveni vladar, ampak si je prisvajal oblast, da je vladar nad vsemi kralji in cesarji, torej tudi vladar nad vsemi narodi. Po brzofjavih, ki so došle iz glavnega mesta Mehike, je nadškof Jose Mora y del Rio v družbi sedmih drugih nadškofov in trideset škofov izdal škofovsko pismo, v katerem pravi, da se ne bo obdrževala po 31. juliju več božja služba v mehiških katoliških cerkvah. To pomeni, da ne bodo čitali maše, obdrževali pridig itd.

Zakaj so škofje izdali to pastirsko pismo? Ali so katoliški verniki slabo obiskovali cerkve? Ali so bili katoliški tako veliki grešniki, da jim je bilo treba zapreti vrata v nebesa, ko še žive, da prav zanesljivo po smrti ne pojdejo v nebesa? Katoliški verniki niso storili ničesar! Hodili so v cerkev, molili in prejeli zakramente. Zakaj so jim pa škofje zdaj zaprli vrata v nebesa? Poglejmo!

Sedanja mehiška vlada izvaja ustavo, ki je bila sprejeta že pred več desetletji, do pičice. To pa katoliškimi nadškofom in škofom ni všeč, ker krči prevec cerkvene dohodke, drugič ne dovoljuje duhovnom se umešavati v politiko in si tako prisvajati politično moč nad mehiškim ljudstvom. Sedanji predsednik Calles in njegov kabinet pač meni, da sta prislega zvestoba na mehiško ustavo in ne papežu v Rimu in da je njuna dolžnost skrbeti za blagostanje mehiškega ljudstva in ne za blagostanje rimsko katoliške duhovščine. To seveda nadškofje in škofje silno jezí.

Ako bi bili ti nadškofje in škofje logični v svoji jezí, bi morali preklesti predsednika in člane njegovega kabineta ali jim zabraniti pot v nebesa. Ampak nadškofje niso storili tega, ampak znosili so se nad svojimi verniki. Zakaj?

Treba je pogledati nazaj v zgodovino, ki nam pove, zakaj so se izdajali generalni lokalni interdikti v srednjem veku, ko je rimski papež ukazoval skoraj celi Evropi.

Zgodovina nam pove, da so se taki interdikti izdajali, kjer je odpovedala papeževa moč. Vernikom je bila odpovedana služba božja, odvzeti so jim bili zakramenti itd. Kaj se je zgodilo nato? Duhovni so hodili okoli ljudstva in mu pripovedovali, kakšne strašne muke bodo ljudje trpeli v peku, če ne bo odpravljen vzrok, ki je povzročil interdiakt. Tako so duhovni kot agentje Rima naščuvali ljudstvo, da se je spuntalo z orožjem v roki in ubilo onega, ki ga je smatralo za vzrok interdikta.

Tako je Rim dostikrat zmagal, kjer je bila njegova stvar že izgubljena, ker je bilo ljudstvo nevedno in je res verjelo, da imajo duhovni moč ljudem pomagati v nebesa. Za Evropo se ne izdajajo več taki interdikti, ker bi se jim vsako ljudstvo smejalo. Ampak v Mehiki je nekaj drugega. Tam žive po pretežni večini Indijanci, ki niso imeli skoraj nobenih šol, dokler ni postal predsednik Obregon, katerega je nasledil sedanji predsednik Calles. Nadškofje in škofje v Mehiki računajo s tem, da je mehiško ljudstvo še tako nevedno, da se dvigne proti sedanji mehiški vladi in jo spodi iz dežele, da zopet zavlada kriva palica rimskih škofov v deželi.

Izkopalo se je staro, že zdavnaj pozabljeno orožje, da se užene vlada, ki je zvesta ljudstvu, Mehika pa zopet postane provinca rimskokatoliške hirarhije.

Pastirski list, ki so ga izdali mehiški nadškofje in škofje, kaže jasno kot beli dan, da rimska cerkev ni le nevarna napredku in je cokla mirnemu razvoju v človeški družbi, ampak, da ni prav nič izbirena v sredstvih,

kadar gre za to, da ljudstvo obrzdi v temi in ohrani stari red izkoriščanja delavcev in kmetov.

Rimsko-katoliška cerkev želi za vsako ceno ohraniti v Mehiki po krivici pridobljene predprave. To pokazuje generalni lokalni interdiakt.

SLIKE IZ NASELBN

Poziv na zavedne delavce v Penna.

Canonburg, Pa. — Ko to pišem, pritiska po zapadni Penni neznozna vročina. Pa to še ni najhuješe. Ko čitam tukašnji ameriški lokalni list, se moram včasih prijeti kar za trebuh, ko med dnevnimi novicami vidim, kako se love za senzacijami o pobojih, tragedijah in nenavadnostih. Pittsburska premožkopna družba se tudi menda želi senzacij, ko spravlja iz svojih rudnikov premog z delavci, katerim plačuje mezdo po lestvici iz leta 1917. Pomenjati mi je prišlo par družb v tukašnji okolici. V lokalnem listu tudi čitam, da je pričela obratovati jama Richhill po istih pogojih za delavce.

Lastniki rudnika Richhill so najeli kar celo krdo pobojnikov, kateri terorizirajo mirne prebivalce. Čitam, da so pred par dnevi ti pobojniki pretepili mirnega mladeniča tako, da si je moral iskati pomoči pri zdravniku. Veliko so jih aretirali. Vmes je posega unija ter je dala dva pobojnika zapreti.

Rojakom po zapadni Penni pripravocam, da se vpricijo takih razmer kolikor mogoče organizirajo v delavski politični stranki, to je v socialistični.

Zapomni mo si, da tukašnje tovarne tudi ne bodo več priznali unije. Če bodo rudarji zdaj podlegli v svojem boju. Res je, da pripadniki republikanske stranke lastujejo največ podjetij, a to je ravno vzrok, da je stranka za podjetnike in ne za delavce. Republikanska stranka je najbolj nazadnjaška in v nji je tudi največ korupcije. Le poglejmo v zadnje primarne volitve po Penni, v katerih je republikanska stranka pokupila večino vseh glasov ter prispevala v kampanjski fond več milijonov. Nima pa ta stranka niti centa za ravne stavarke. Tako delavci tudi ne moremo iskati pokroviteljstva v demokratski stranki, temveč se moramo sami politično organizirati v svoji lastni stranki, to je socialistični.

Ne smemo udrhati drug po drugem. Čas je, da nastopimo skupno v močni frontni ter dobimo v vlado ljudi, ki bodo v resnici delali za ljudski blagor. Potem šele smemo upati, da se nam ne bo godila krivica.

Rojakom v zapadni Penni naznanjam, da se bo v nedeljo dne 1. avgusta vrhila 14. konferenca socialističnih klubov in društev izobraževalne akcije na Libraryju, Pa. Po konferenci bo šod, na katerem bo govoril urednik Proletarca, sodrug Frank Zeitz iz Chicaga. Na tej konferenci ne sme manjkati nobenega zavednega delavca.

Delavci mislimo, ker smo bili rojeni delavci, da moramo ostati revni in ubogljivi celo svoje življenje. Danes je res tako in trpeti moramo v lakoti in mrazu in živeti v skrbeh za svoje družine. Če nismo prav po volji kapitalista, nas brez milosti odpusti, kajti on ima sredstva za produkcijo in transportacijo blaga; od njega je odvisno človeško življenje, ker dopustimo, da vse lastuje on. Ko bo ljudstvo samo posedovalo produktivna in distributivna sredstva, takrat bo vsakemu delavcu šlo, kar bo zaslužil. Delavec bo v tej novi družbi postal dober oče svoje družine, pri vsem tem pa bo delal samo po šest ali še manj ur na dan, kar je tudi dovolj za vsakega človeka. Tega pa delavci ne smemo pričakovati, dokler po svoji emancipaciji ne dosežemo naših pravic.

Pozdrav zavednim delavcem. — John Koklich.

Iz zabodne Pennsilvanije. Meadow Lands, Pa. — Zadnja konferenca klubov Jugoslovanske socialistične zveze in društev izobraževalne akcije je sklenila, da bo prihodnja konferenca na Libraryju, Pa., v prostorih Slovenskega izobraževalnega in zabavnega doma. Odbor konference je sklenil, da se lista vrši dne 1. avgusta, 1928.

Situacija rudarjev se od dne do dne slabša. Kakor vse kaže, požrešnost premožgarskih baronov še ni dosegla svojega vrhunca, zato se razume, da bo konferenca vzele v pretes tudi to za delavstvo zelo važno vprašanje.

Konferenca kot organizacija po večini sestoji iz rudarjev, katerih položaj je danes izmed vseh industrialnih delavcev najslabši. Pa čeprav se že danes dobi tu in tam kak črnogled, ki prerokuje propast rudarske strokovne organizacije, mu tega ni šteti v zlo, kajti temu je krivo nepoznanje faktov in bojevitost rudarjev. Ne letošnjo leto, temveč prihodnje spomlad pade odločitev. Da bo mogoče to za delavce tako važno stvar temeljito vzeti v pretes, se konferenca udela tudi brat in sodrug Frank Zeitz, predsednik nadzorne odbora S. N. P. J., ki bo, kakor upamo, navzoč že dopoldne, popoldne pa bo nastopil kot glavni govornik na shodu. Tako bo tudi rojakom iz oddaljenih nasebilm mogoče prisotvovati. Začetek konference bo ob devetih zjutraj, začetek shoda pa ob dveh popoldne.

Za publikljaki odsek konference klubov J. S. Z. in društva izobraževalne akcije — Viske Peternel.

Kdo pravi, da ni napredka v Detroitu? Detroit, Michigan. — Od prvega meseca mojega bivanja v Ameriki sem članica S. N. P. J. Od takrat dobivam glasilo Prosveto, katero redno čitam. Posebno me zanimajo novice iz kraja, v katerem sem rojena, kakor tudi dopisi iz Detroita, katerih pa je zelo malo, čeprav je veliko Slovencev tu. Za dopisovanje se največ zanima brat Jurca, za kar mu gre vsa čast.

V predzadnji številki štivilki sem brala dopis, ki se mi pa ni zdel prav dober, ker v njem je bilo zapisano, da v Detroitu ne napredujemo. To ni res. Šaj smo vendar na zapadni strani kupili Slovenski delavski dom in za Slovenski narodni dom je tudi že lepa vsota denarja. Slovenci v Detroitu gotovo že težko čakajo, kdaj se bo pričel graditi S. N. D. in kdaj bomo imeli svoj narodni dom zgrajen.

Od prve veselice se je zbralo nekaj članic, ki smo se dogovorile, da bi po možnosti zopet kaj storile, kar bi pomagalo do hitrajše dosege cilja. Potrebno je vsekakor, da bi nas bilo več skupaj. Vse slovenske žene in dekleta v Detroitu bi morale stopiti v akcijo. Zato vas kličem, da vse pridete na skupni shod, da se pogovorimo, kaj ukrenemo, da bo boljši uspeh. Skupni shod bo dne 31. julija ob osmih zvečer v dvorani "Ljubljanski vrh" na Woodward št. 14018. Privrediti nameravamo piknik z vinsko trgovitvo v prosti naravi na Travnikarjevi farmi na dan 29. avgusta.

Žena in dekleta, pokšite dober srca, da ste pripravljene sodelovati za izboljšanje položaja in da ne bodo delali samo možje in fantje, kakor je navada. Kakor vselej, vem, da bo tudi sedaj katera rekla, da bo že pomagala, če bo kaj treba, na sejo pa da ne gre, ker to ni nič. Vse žene in dekleta, ne pozabite dne 31. julija ob osmih zvečer ktipaj. Kateri ni znan kraj, kjer je dvorana, naj se oglasi pri Bozichu, 161 Victory ave. H. P., odkoder pride na določeno mesto.

Na svidenje! — Frances Bozich.

Delavsko razmere. Meadow Lands, Pa. — Tu obratuje par premožkopov po dva do tri dni v tednu, ali se v teh je težko dobiti delo. Dva sta pričela obratovati po plačilni lestvici iz leta 1917, toda imajo bolj slabo srečo. Imajo več oborožehih korakov kakor delavcev okoli rofov. Iz tega vidite, da ni priporočljivo, da bi kdo hodil sem za delom. Rojaki, držite se proč od stavkokaškega dela, katerega sedaj vsiljujejo mogulci.

Društvo št. 75 Jugoslovanske katoliške jednote v Meadow Landsu je na redni seji dne 18. julija sklenilo, prirediti piknik dne 1. avgusta na zemljiški Simonu Premrova. Vstopnina je vrata in čisti dobiček je namenjen društveni blaginji.

Vabim rojake iz bližnje okolice, da nas posetijo omenjenega dne. Za dober prigrizek in vae potrebno k dobri zabavi bo skrbel za to izvoljeni odbor. — Na svidenje dne 1. avgusta! — Andrej Milavec.

Predal za informacije. (Odgovori na vprašanja.) Butte, Montana. — Obrnite se na Jugoslovanski konzulat v Chicagu na naslov: Consulate General of the Kingdom of the Serbs, Croats and Slovenes, 936 No. Michigan Ave., Chicago, Ill.

Turški šampanjec. Carigard, 28. jul. — Nekdaj suha Turčija je zdaj mokra, da je kaj. Odkar je Kemal paša pometel z mohamedanskimi tradicijami in moderniziral Turčijo, so začeli Turki piti vino in druge opojne pijače kot vodo. Vlada sama je zdaj začela izdelovati "pristani turški šampanjec" in dve vrsti šganja kot državni monopol.

ZDRAVSTVO

SRCI IN VROČINA.

(Iz poročila dr. Hermana Bundesena, zdravnika komisarja za Chicogo.)

"Dvajset mrtvih radi vročine," se je glasilo poročilo v časopisih. Taka poročila zagledajo beli dan vsako poletje, toda položaj izgleda slabši kakor je v resnici. Pripeti se namreč to, da vročina je porine tistega, ki je z eno nogo takorekoč že v grobu, da zleti vanj. Krivdo pripisujemo vročini, v resnici pa zakrivi smrt je manjša odpornost, ki se nahaja v človeku.

Med dnevi vročine zadnji teden je bilo smrtnih slučajev skoraj ravno toliko kakor teden pred tem, toda število smrti radi srčnih boleznij se narastlo v enem dnevu od 15 do 26.

Vročini podležejo navadno ljudje slabotnega srca. Ljudje normalnega zdravia podležejo silno redko. Pri čikaških nogometstah, ki igrajo ob vseh vročih dneh, ni bilo skoro petinajset let nobene smrti radi vročine, čeprav so se v vsaki vročini žgali na solncu.

V vročem vremenu dobi srce še posebno nalogo, kajti hladiti mora ves telesni sistem. Srca, ki so radi boleznij opesala ali imajo kako napako pa ne morejo prenesti te dodatne naloge. Nauk forej je: V dnevi vročine ne preoblagaj svojega srca s preobledenjem ali pretežitim delom. To je nekaj navodil, kaj storite, pa boste imeli ravnatko veselje tudi v najbolj vročih dneh, kakor ga imate drugače:

1. Ne preoblagajte želodca. Jajte lahka in prebavna jedla, posebno dosti solate in mleka.
2. Pijte veliko hladne vode. Vsekakor pa je slabo, piti ledeno mrzle pijače ob času, ko ste prevročili.
3. Oblačite se tako lahko in tako hladno, kolikor vam je le po postavah dovoljeno.
4. Kdor ima oslABLjeno srce in močan krvni pritisak, naj se pazi, da kolikor mogoče lahko dela, če sploh dela, in to vedno v senci.
5. Kopanje v našem imenitnem jezeru je nekaj izbornega za ohlajenje. Vendar če ste predolge v vodi, vam to več škoduje nego koristi. Če se vsaki dan shladite v domačem kopalšču, ste preskrbljeni z najboljšo čistilno toniko.
6. Bodite na krožečem zraku.
7. Bodite počasnejši, ko je vroče vreme. Zmerno delo je vsekakor boljše kakor brezdelje, kajti pomaga vam, da pozabite na vročino. Mišljenje o vročini in premišljanje o nji samo poslabša situacijo.

Pomnite, da je čikaško vreme veliko ugodnejše kakor vreme mnogih drugih mest v notranjosti kontinenta. Mišigansko jezero ukorava vročino in nam pomaga, da se počutimo udobno.

PREDAL ZA INFORMACIJE. (Odgovori na vprašanja.) Butte, Montana. — Obrnite se na Jugoslovanski konzulat v Chicagu na naslov: Consulate General of the Kingdom of the Serbs, Croats and Slovenes, 936 No. Michigan Ave., Chicago, Ill.

Turški šampanjec. Carigard, 28. jul. — Nekdaj suha Turčija je zdaj mokra, da je kaj. Odkar je Kemal paša pometel z mohamedanskimi tradicijami in moderniziral Turčijo, so začeli Turki piti vino in druge opojne pijače kot vodo. Vlada sama je zdaj začela izdelovati "pristani turški šampanjec" in dve vrsti šganja kot državni monopol.

Delavske dividende

Chicago. — Pri kopanju teme- lija za most na Michigan Ave. in Grand Park, je bil smrtno nevarno poškodovan 33-letni delavec Tiny Burns. Bil je v globocini 120 čevljev, ko je eksplodiral plin. Poklicana je bila na lice mesta požarna bramba, ki je pogasila ogenj; z realnim yozom so prepeljali ponesrečenega delavca v bolnišnico, kjer se bori s smrtjo.

Chicago, Ill. — 18-letni Martin Walsh, uslužen na železnici Illinois Central, je bil do smrti pritisnjen od vspenjače v skladu imenovane družbe na 97. cesti vzhodno in železniški progí. Bil je na mestu mrtve.

NEWYORSKI MESTNI INŽENIRJI SO SE ORGANIZIRALI STROKOVNO.

Pridružili so se organizaciji tehničnih delavcev.

New York, N. Y. — Dve sto petdeset inženirjev, ki so zaposleni pri newyorskí mestni upravi, se je pridružilo delavski strokovni organizaciji. Pristopili so k lokalni uniji tehničnih delavcev šte. 27.

Inženirji so izjavili pri svojem vstopu, da so v teku gospodarskega razvoja izgubili vse gospodarske pridobitve in da so sedaj plačani slabše kot rokodelci.

DRUŽINSKA TRADEDJA.

Chicago, Ill. — George Grunner je izvršil samomor s strupom. Njegovo truplo so dobili na vrtu Charles Kohlerja, 3726 Maplewood Ave. V rokah je imel listič, s katerim se je poslovil od svoje žene. Pri zaslišanju pred mrljiško poroto je njegova žena izjavila, da je odšla od njega radi vednega pijančevanja in ni hotela več z njim živeti, akorav- no jo je večkrat prosil.

POLICIJSKI NAČELNIK V BROADVIEW OTOŽEN ZA CESTNEGA KOPA.

Chicago, Ill. — "Indian Joe" Huszar, policijski načelnik v malem čikaškem predmestju Broadview, se bo moral zagovarjati na obtožnico cestnega roparja. Iz te obtožnice je razvidno, da veleporota, ki preukazuje takozvane "speeding traps", ko so razni vaški policaji, sodniki in cestni policaji z groznjanimi isilili denar od avtomobilistov, misli resno. Na obtožnico, katero je tudi predložila veleporota, se bodo po morali zagovarjati radi kriminalne zarote naslednji: H. J. Morely, policijski načelnik mesteca Markham; Edward J. Wareham, policijski sodnik v Broadview; George J. Liesenfeldt, mirovni sodnik v Markhamu; in H. Cox, policaj v Markhamu.

Veleporota vodi še nadalje preiskavo in kot se poročalo, bodo še predložene obtožnice glede kriminalne zarote in cestnega roparja.

NORRISOVE PRIDIGE SO SV. PISEMSKA UBIJANJA.

Fort Worth, Tex. — Pastor Norris, ki je ustrelil D. E. Chipso pred enim tednom, je sedaj izpremenil tekst pridige; predzadnji nedeljo je bil naslov njegovi pridigi "Ne sodite, da ne boste sojeni", zadnji nedeljo je pa pobral iz sv. pisma pripovedko o Abelu in Kajnu, in kako je Mojzes ukrotil neverne Egipčane, s tem, da je nad nje poslal brezčestevine komarje in muhe, in jih nasadnje zall z Rdečim morjem, ne da bi jim povedal kaj vneprej.—Cerkev ni bila več tako polna, kot predzadnji nedeljo.

RUDARSKA INTERNACIONALNA ODLOŽILA ZBOROVANJE.

New York, N. Y. — Eksekutiva Mednarodne rudarske federacije je sklenila, da se mednarodno zborovanje rudarjev odloži do leta 1927 zaradi položaja, ki ga je ustvarila stavka britskih rudarjev. Mednarodno zborovanje rudarjev se je imelo vršiti letos v mesecu avgustu v Krakovu na Poljskem.

ZARKOMET

Obletnica, ki ne sme biti pozabljena. Ob stopenjasetletnici izjave neodvisnosti Združenih držav je ameriški svet v splošnem pozabil na neko drugo stopenjasetletnico, ki je tudi važna. To je stopenjasetletnica dokumenta, ki je faktično pripravil tla izjavi neodvisnosti.

Kadar povprečni patrijot govori o revolucionarnih očutih, navadno misli Washingtona, Jeffersona, Franklina, Hamiltona in Adamsa. Navadno pa pozabi na moža, ki je s pesonom kot pisatelj in žurnalist ravnal toliko storil za revolucijo kot vojak Washington in državnik Jefferson. Ta mož je bil svobodomelec Thomas Paine.

Letos je preteklo 150 let, odkar je Paine spisal in izdal o- gnjevit, revolucionarni apel na Američane z naslovom "Common Sense". Dokument je bil izdan v januarju 1776 in razširjen po klonariju v 100.000 izstih. Boj kot kaj drugega je ta dokument odprl Američanom oči, da so se dvignili in še tisto leto proklamirali neodvisnost kolonij.

Thomas Paine, ki je bil tudi avtor klasičnega dela "The Age of Reason", je bil za ameriško revolucijo to, kar je bil Voltaire za francosko; njen duhovni oče. Slava njegovemu spominu!

In Izrael je postal Moronija ...

Baptistovski "prijaci" ubije svojega nasprotnika — in v njegovi cerkvi se kar tare ljudi. Pridigarica odide na zabavo s svojim prijateljem in ko se vrne s "storijo", da so jo ugrabili mehiški cigani — je njen tempel poln vernih častilcev.

Izgleda, da množica, ki rešuje svoje duše, kar drvi za zločinom in lažjo.

Pridiga iz Penne.

Cenjeni Zarkomet! Takole grede nedeljske pridige pri nas: Prvo nedeljo: Dragi farani, dajte za globoko klet pod cerkvi. — Druga nedelja: Kupite misode! — Tretja nedelja: Pripelji-te mi grozde; zdaj je počen, — Četrta nedelja: Pridite preslat! Potem ni treba več priti. — Ne- željska opazovanja v Farellu, Pa.

Zadaji Lincoln.

Milijone ljudi — v Ameriki, ne kje drugje — je te dni z začudenjem izvedelo, da je do 26. julija t. l. zjutraj še živel najstarejši Lincolnov sin in zadnji njegovih treh otrok. Edino njegovi sorodniki, nekateri javni funkcionarji in delničarji Pullman Co. so ga poznali.

Če se kdaj uresniči rečenica, da slavni oče ima neslavne otroke, se je v slučaju Lincolna. Robert Tod Lincoln je imel le očetovo kri jn ime — in drugega nič. Imel je par javnih služb, toda storil ni nič, da bi bilo vredno omeniti. Storil pa je precej zase in magnate Pullman Co. Umrl je bogatin. Njegov oče se je boril proti izkoriščanju suznjev, njegov sin pa je izkoriščal mezdne sužnje.

Njegov oče, ki je mrtev že 60 let, bo živel, dokler bo živeo ameriško ljudstvo, njegov sin pa je bil mrtev za ljudstvo, ko je bil še živ. Tako padejo otroci slavnih očetov.

Nák, Prosveta ni kriva!

Cenjeni K. T. B. Spomin na evhar. kongres ne pade tako hitro iz glave tukašnjemu zakotskemu paru A. S. To sta dobro znana "Ungarja", stroga katolička, ki sta od tujak edina — kolikor je meni znano — bila na božji poti v Chicogo. Imela sta v zaprtem avtu privezan kelih za spomin. Iz tega kelihša sta najbrž prevec pila, ker je ona 20. julija vložila tožbo za ločitev zakona. Poročena sta bila 19 let in imata hčer staro 17 let. Naj bo kakor že hoče, toliko dobro vem, da Prosveta in materijalistična morala nista kriva. — Miha Mihatov, Terre Haute, Ind.

K. T. B. Agitacija za "Prosveto!"

Tragedija krozno- sinega delavca

Prepovedni delavec okraden zadnje obleke in zadnjih treh dolarjev, kupil za 25 centov storjarij in v obupu izvršil samomor.

Chicago, Ill. — Prava tragedija iz delavskega življenja... V ponedeljek je stopil v Majestic delavsko posredovalnico na 40 N. Wells St. Arthur Markham, star 45 let, ves izstradan in utrujen od večnega letanja in letanja za delom, in tudi že ves obupan nad tem svetom in družbo, v kateri imajo nekateri toliko, da ne vedo kam s svojim bogastvom, dočim mora on stradati in prezebati. V posredovalnici so mu objubil službo na golfkem igrišču, toda podpisati je moral izjavo, da bo plačal deset leten najem. Če bi plačal, bi mu moral biti deset dolarjev premije, kakor hitro dobi delo in plačo. Čakal je v pisarni sedeč na klopi in pri sebi je imel malo koveček, v katerem je imel zadnje boljše obleke in v kovčcu tudi zadnje tri dolarje, katere je s seboj vzela mati. Ni čakal dolgo... Kmalo pride k njemu nek neznanec in ga vpraša, ali je on dotični, ki bi rad imel delo na golfkem igrišču. Markham mu je z veseljem pritril v veselju, da je enkrat vendar dobil lahko delo in mal zaslužek. Neznanec ga je povabil s seboj in ko sta bila na poti do železniške postaje, se je neznanec nenadoma ustavil in rekel Markhamu, da je pozabil tu in tu nek zavitek, katerega naj gre iskat, med tem časom bo pa on čakal na tej in tej postaji in držal njegov kovček. Markham je šel na določeno mesto, kjer pa ni bilo nobenega zavitka za imenovano osebo. Ves v strahu je hitro šel nazaj, toda na določeno mesto ni bilo sedaj njegovega delodajalca in tudi ne kovečka. Tako je bil rezev brez vsega: Dostojne obleke, denarja in dela, logično torej brez jela tudi. Ves obupan je hodil po mestnih ulicah in končno se je znešil na policijski postaji, kjer je potožil svoje gorje. Policijskemu stotniku se je vsa zadeva glede dela ali službe na golfkem igrišču zdela našo sumljivo, in poslal je dva policaja, da začevo preučita. V delavski posredovalnici so sicer obklovali pogodbo, in objavili Markhamu, da bi dobil kako drugo delo, da dan. Toda Markhamu s tem ni bilo veliko pomagano, ker je bil lahen in brez denarja, in tudi ni imel nobenega stanovanja. Na policijski postaji so mu objavili začasno prosto stanovanje — kot kaznjence, ampak potem — in saržen Willoughby mu je dal 25 centov, da si kupi tako kavo in mal prigrizek. Markham je vzel denar, se lepo lahvil in odšel — toda ne v restavracijo, ampak v lekarno, kjer si je kupil za 25 centov barbolne kisline, katero je izpil pri vratih policijske postaje, kjer ga je našel policijski poročnik Flanagan. Zadnje njegove besede so bile: "Ali se izplača?" (What's the use?) Z resnim vzom so ga takoj odpeljali v okrajno bolnišnico, kjer je pa umrl o polnoči. — Komentar k tej tragediji je neporeben.

PRI VRATOLOMNIH VAJAH NA EROPLANU SE UBIL.

Cannonsburg, Pa. — Na bližnjem eroplanskem letalnem polju se je ubil pilot Earl Franz, katerega pravo ime je pa Emory Chamber, star 23 let in bivajoč v Johnstown, Pa. S svojim eroplanom je delal vsakovrstne vratolome vaje in s tem zabaval občinstvo, ki je prišlo sem od blizu in daleč gledati te vaje. Vlek vseh "predstav" je pa bilo, da je naznanilo, da bo predstavjal "človeško nihalo", namreč da bo visel na vrvi pritrjenem eroplanu in se toliko zamol, da se bo lahko prijel z rokami za eno perotnico eroplana, toda ker se ni dovolj zagnal, ni mogel priti z rokami za perotnico; poskušal je trikrat, toda se zamočilo. Konečno je omagal na padele na tla vrhu nad 2000' visok, kjer je obtežal mrtev.

Agitirajte za "Prosveto"!

Insull dal v volilni sklad Smitha nad stolisoč

Prvi dan preiskave je dožal, da je zavednost volilcev enaka ničli in kandidata imenuje za denar. "Ignoranca illinoških političnov" je čudovita.

Chicago, Ill. — Prvi dan preiskave volilne korupcije v Illinoisu je dokazal isto, kot je preiskava v Pennsilvaniji, namreč, da ne odloča pri volitvah zavednost volilcev, ampak denar. To se je dokazalo iz pričevanja čikaškega magnata in vnetega katolika Samuel Insulla, ki je prispeval v volilni sklad Frank L. Smitha, kandidata na republikanski volilni listi pri primarnih volitvah meseca aprila. V kolikor je prvi dan preiskave dožal glede prispevanja v volilni sklad obeh strank — demokratske in republikanske — je največ prispeval Insull in sicer \$173,735,19. Vsi trije kandidati — Smith, McKinley in Brennan — so pa potrošili v kolikor je bilo mogoče dognati prvi dan nad pol milijona dolarjev; toda splošno mnenje je, da se ni vse prišlo na dan, koliko je bilo potrošeno in kdo je vse prispeval.

Najznatnejše izjave je podal Insull sam in tudi upravitelj volilnega sklada Smitha. Insull je namreč priznal, da je potrošil v kampanji proti svetovnemu razsodišču do malega 34 tisoč dolarjev, in od te vsote je potrošil med inozemci do malega 27 tisoč in za propagando v tujejezičnih časopisih pa nad dva tisoč dolarjev. Okrog pet tisoč dolarjev je potrošil med črnci, da so agitirali za njegov program. "Svojemu prijatelju" Georgu Brennanu, ki je kandidiral na demokratski volilni listi za senatorja in ki ni imel nobenega protikandidata, je daroval za večji uspeh \$15,000. Senator Reed, ki vodi preiskavo, je parkrat spravil Insulla in nemalo zadržal in "ker ni bil pripravljen dati vsa odgovora na vsako vprašanje," akoravno je prejšnji večkrat izrazil, da je pripravljen dati vsa pojasnila in da nima nobene stvari za prikriti, je izpustil od preiskovalnega odseka odlog do torka zjutraj, da bo konferiral s svojimi odvetniki.

Istotako je prišel nemalokrat v precejšnje zadrego Allen F. Moore, ki je bil glavni upravitelj vse volilne kampanje Frank L. Smitha. V pozivnici, katero je dobil od preiskovalnega odseka, je bilo namreč izrecno rečeno, da mora predložiti preiskovalnemu odseku vse knjige, izmenjane čeke in potrdila in tudi njegove tajne bilježnice. Ko ga je Reed vprašal, kje ima te listine, je Moore odgovoril, da ni imel časa iti po nje, ker jih ima v svojem stanovanju v Monticello, kakih 145 milj od Chicaga. Iz zaslusljanja Moore je bilo razvidno, da nima prav nobene svoje inicijative in da vse dela tako, kot mu velevarjo njegovi "predstavljenci". Na vprašanje, kdo vse je prispeval v volilni sklad, je Moore odgovoril, "da ne ve", nakar ga je Reed zavrnil, kako mora trditi, da je vse tajno, ako sploh ne ve, kdo je bil prispevatec. Sploh ni Moore ničesar vedel pri zaslusljanju. Predložil je nekaj računov, iz katerega je bilo razvidno, da je bilo potrošeno za volilno kampanjo Smitha nad 253 tisoč dolarjev, in ako se vpošteva tudi onih 33 tisoč katere je Insull potrošil in kampanji proti svetovnemu razsodišču, tedaj je bilo potrošeno direktno in indirektno za Smitha nad 288 tisoč dolarjev. Ker Moore ni mogel pravi odgovora, katero je bil prispeval v volilni sklad, je Reed odpravil njegove izjave, ga je Reed odpravil stil z naročilom, da naj poizve vse od Smitha in njegovih odvetnikov in s prihodnjemu zaslusljanju mora prinesiti vse poslovne knjige, izmenjane čeke, potrdila in tudi njegov osebni privatni zapisnik, kot je izrecno zahtevalo v pozivnici.

Pri zaslusljanju Smitha se je ponovilo isto kot pri zaslusljanju Moore. Tudi Smith je bil popolnoma neveden, kdo vse je prispeval in koliko. Omenjal je, da je "silal govoriti", da so nekateri prispevali precej velike vsote, toda kdo, tega pa ne ve. In

sam je prispeval iz svojega žepa 500 dolarjev, njegovi prijatelji so pa tudi prispevali po 500, 600 in mogoče 700 dolarjev; silal je nekdo govoriti, da je baže Insull prispeval okrog 100.000 dolarjev. Izjavil je pa, da bo Moore, njegov "kampanj manager" lažnoko dal boljša pojasnila.

Moore je pri prvem zaslusljanju prišel v nemalo zadrego pri vprašanju, ko ga je senator Reed vprašal, kakšni vzroki so napotili Insulla, da je prispeval v volilni sklad Smitha tako ogromno vsoto; vse, kar je Moore mogel odgovoriti na to vprašanje, je bilo, "ker ga smatra za nesposobnega senatorja", nakar ga je Reed vprašal, ali mu je dal kaka natančnejša pojasnila na to, na katero vprašanje pa Moore ni dal nobenega odgovora in samo ponovil prejšnji odgovor. S tem vprašanjem je hotel Reed dobiti potrditev obdolžb, katere so bile izrečene v senatni zborščici, da je Insull financiral volilno kampanjo Smitha iz tega razloga, ker je Smith predsednik illinoške komisije za javne naprave, katerega regulira cene, katere zahtevajo razne korporacije, kot n. pr. plinske družbe, električne centrale, železnice, itd. in v vseh teh javnih napravah je pa Insull odločilni faktor. Nadalje je Moore izjavil tudi, da je vsled obdolžb od strani McKinleya in njegovih prijateljev, da Insull financira Smithovo kampanjo vsled gotovih vzrokov, Insull prispeval nadaljnih 60 tisoč za kampanjo, da bo Smith toliko gotovejše dobil nominacijo.

Zelo značilna je izjava nekaterih washingtonskih časnikarjev poročevalcev, ki so navzročili pri preiskavi, in ki so bili tudi pri preiskavi v Pennsilvaniji, ko so rekli, da je vsa ta illinoška zadeva "malenkostna komedija v primeru z pennsilvanjsko, dokazuje pa, kaka čudovita ignoranca se drži vseh illinoških političarjev". K temu naj bi še dodali, "kako veliki ignoranti so volilci" pa bi dobro pogodili vse skupaj.

STAVKA NA PODULIČNI ZE- LEZNIKI V NEW YORKU SE NADALJUJE.

(Nadaljevanje s 1. strani.)
ljajo, da bodo odkleji bolj previdno delali, da uničijo to kompanjsko unijo in ustanovijo v resnici pravo delavsko unijo, ki se bo bojevala z vsemi svojimi sredstvi za izboljšanje delavskega položaja.

ČEDEN DUHOVEN!

Toronto, Can. — Katoliški duhoven Cline je imel navado, da je v svojih pridigah gmel protinemorantnosti, posebno pa proti plesičim. Nastavljen je bil v cerkvi "Presvetega imena". Pridige so bile učinkovite. Policijski je napravila gonjo proti plesnim dvoranam in hišam sramote. In kaj se je izkazalo? Najbolj zloglasno hišo je lastovala cerkev "Presvetega imena" in vneti pridigar je vedel za stvar. Duhoven Cline zdaj zahteva, da se odstavi policijski inspektor, ki je napravil gonjo na zloglasno hišo.

Cline je zvest tradicijam romanizma. Zakričal je, da je "žrtev" preganjanja. Njegovo grmenje proti plesičem je imelo najbrž namen, da ljudje ne bodo plesali, zloglasna hiša bo pa dobro obiskana.

TURIST SE JE SMRATNO PO- NESREČIL.

Poposia, Wyo. — V Atlantiku, Wyoming, se je ponorečil turist G. S. Napp, ki pravijo o njem, da je iz Chicaga. Imel je baže pravico do nekega rudnika in si ga je prišel ogledat, v kakem stanju je. Dne 17. julija je šel iz Hudsona, Wyo., in vrnil bi se imel dne 18. julija. Ko se je vrnil, se je z avtom vred preuklanj u jama kakih sedemdeset kilometrov globoko. Bil je ves lomljen in na mestu ubil. Našli so ga v nedeljo popoldne dne 18. julija. Kakor sodijo, je zavozil čez nasip jame in tam mu je z avtom spodrsnilo, da je padel v globočino. — Poročevalci.

Poslužite se kampanje za nove člane in pridobite si lepo nagrado!

PREISKAVA VOLILNE KO- RUPCIJE ODKRIVA VED- NO LEPEŠE STVARI.

(Nadaljevanje s 1. strani.)
predsednik illinoške komisije za javne naprave. Nekaj je Reed že prišlo na uho, in vsled tega je zelo pestil vsakega zaslišanca, koliko je resnice na tem, da je Insull preteklo leto dobil od imenovane komisije ugodnosti za naprave, v katerih je on precej zainteresiran.

Pri zaslusljanju je Green, ki je bil glavni upravitelj McKinleyeve volilne kampanje, med drugim izpovedal, da so na nekaterih volilnih najeti pobojniki terorizirali volilce, vsled česar je pozval zveznega maršala, da naj pošlje vsaj tisoč stražnikov. Na podlagi te izpovedi bo Reed uvedel tudi preiskavo, v koliko so vplivali poleg denarja še najeti pobojniki na zadnje primarne volitve. Preiskavo glede toliko številnih umorov, ki so vsi kolikor toliko v zvezi s politiko v okraju Cook, je itak nameraval uvesti Reed, in sedaj se je po popolnoma odločil, in upa, da bo maršaktera zanimivost prišla na dan, o kateri se še maršakteremu ne sanja. Senatni pododsek je pozval na zaslusljanje tudi okrajnega zveznega pravdnika Robert E. Coosa. In ker se je po Chicagu raznesla vasat, da se bo znani Al Capone podal in ne okrajnim oblastem, ampak zveznim oblastem, se govori, da bo najbrže to kaj v zvezi s sedanjim preiskavo, katero vodi senatni pododsek. Ako je kaj resnice na tem, tedaj bo ta preiskava v resnici zanimiva in odkrita bo najbrže naša jama, katero je le mogoče si misliti. Govori se že dal časa, da so val umori, tiho, topasto s opojnimi piščalnimi, narkotičnimi strup, volilna korupcija tesno v zvezi drugo z drugim.

Senator Reed je na banketu, katerega so mu pripravili nekateri Missouričani v torek zvečer zelo ostro obsodil vso volilno korupcijo. Izjavil je, da je volilna korupcija veliko huje zlo, kot pa umori. Ako je volitev korumpirana, tedaj postane korumpiran ves družabni red, vsa družba. In v tem ima Reed popolnoma prav, ker imamo dovolj izgledov ravno v ameriški politiki, ki postaja od dne do dne vedno bolj korumpirana, in z njo vsa družba. In vsega tega je krivo ljudstvo samo, ker se pusti zavajati od raznih korumpiranih političarjev; in najbolj žalostno pri vsem tem je pa to, da so še delavci toliko nespametni, da sledijo tem korumpirancem, se pustijo od njih zavajati za prazne fraze, in delavci so oni, ki najbolj občutijo na svoji koži to korupcijo. Mesto, da bi se delavci politično organizirali v svoji politični stranki — socialistični — se pa lovi okrog "delavskih prijateljev", ki so prijatelji delavca samo ob volitvah, ne prej in ne pozneje.

ŽRTVE AVTOMOBILOV.

Chicago, Ill. — Zadnji terek so avtomobili zopet ubili pet oseb, in število avtomobilskih žrtev je naraslo na 471. Šest oseb je bilo pa zelo ranjenih; štiri osebe so bile ranjene, ko je vlak illinoške centralne železnice udaril v avtomobil, ko je predrl skozi železniško ograjo, ki je bila zaprta vsled prihoda vlaka, in obstal sredi proge.

ZRTEV PROHIBICIJE.

Chicago, Ill. — Mrliska porota je podala izjavo, da je John Zencka umrl na zastrupljenju z munajnom. Njegovo truplo so dobili v stanovanju Martha Krzetkus, 8736 Hosuton Ave. Ameriški poslanik udarjen v Rumuniji. Dunaj, 28. jul. — Rumunija ima novo afero, katero pa bi rada potlačila in vsa poročila od tam o tej zadevi so strogo cenzurirana. Kakor poročajo privatno, je rumunski častnik Culetinca pred nekaj dnevi v Jazu udaril ameriškega poslanika W. S. Culbertsona s pestjo po obrazu, ko je ta stopil iz železniškega kupeja brez suknje in v sržici s kratkimi rokavi. "Vi neotesani klovn, tako se ne obnaša v Rumuniji," se je zadiril častnik in klonofitni poslanik. Rumunska vlada zdaj skuša afero poravnati.

Komedija v Los Angelesu se nadaljuje.

Slavnoznan duhovnik McPherson odločno zanika vse obdolžitve. Profidokaze pa noče predložiti. — Cirkus v njenem templju.

Los Angeles Cal. — Komedija v Los Angeles se bo še nadaljevala, kot je razvidno iz raznih poročil iz San Francisca in tukašnjega sodišča. "Duhovnik" McPherson, ali bolje rečeno, njen pravni zastopnik odločno zanika vse obdolžitve, da je bilva deset dni v obmorakem kopališču Carmel pod imenom "za George McIntyre" v družbi z nekim Ormistonom, ki je imel najeto malo hišo, in da so bila okna ves čas njenega bivanja v tej koči zagrnjena, in ona imela tudi obraz zagrnjen. Toda poguma pa nima ovreči vse te obdolžitve z protidokazi, k čemur je bila pozvana od pomožnega državnega pravdnika Jos. Ryan, namreč, da naj pride v Carmel in naj se predstavi pričam, katere so izpovedale, da je slika, ki predstavlja Aime Sempie McPherson in "ga George McIntyre" ena in ista oseba, dalje, da naj s svojo lastnoročno pisavo ovreči dejstvo, da se nekatero s svinčnikom napisane opazke v knjigah, katere so dobili v dotični hišici njena pisava in nadalje naj z oddaji pravotatoka ovreči dejstvo, da so oddali prstov, ki so bili vidni v dotični hišici, druge osebe, in ne njene. Ona še vedno vstraja na tem, da je bila "ugrabljena in odvedena v Mehiko puščavo, kjer so jo držali nekateri zlobneži radf velike odkupnine". Pisala je tudi Ormistonu, ki je bil pred nekaj časa ravnatelj njene radio-oddajne postaje v njenem templju, da naj za božjo voljo pride v Los Angeles in pove, kje je bil za časa njene "ugrabitve". Iz tega pisma pa odseva nekaj, da vendarle mora biti Ormiston zapleten nekoliko v njeno "ugrabitev".

V njenem templju je bil pa v torek zvečer pravi cirkus, katerega se je udeležilo 11 tisoč oseb, največ iz same radovednosti. V svoji pridigi je "duhovnik" navzvala samo sebe "revno slabotno ženako, katero preganjajo hudeški v človeški podobi". Da bi napravila še večji učinek s svojo pridigo, je najbrže posnemala onega župnika, o katerem pripoveduje ustno izročilo, da je naročil cerkovniku neke podružnice, da naj med njegovo pridigo, ko bo klecal "pridi sv. Duh, pridi sv. Duh", izpusti belega globa iz odprtine na stropu. Ta "duhovnik" je pa naročila nekaterim članom njene cerkve, da naj oblečejo maske hudiča in naj se prikažejo iz zrela, katero je bilo napravljeno na odru templja, ko izreče besede: "hudiči me preganjajo". In to se je v resnici zgodilo. Ozadje odra je predstavljalo pravi živi pekel, kakršnega si je le mogla človeška domišljija ustvariti. Nekateri udeleženci te predstave so po zaključku rekli, da take cirkuske predstave se niso videli, in da se je izplačalo tisti in temple, smo saj imeli "free show".

PREDSIEDNIK NA POČITNI- CAH.

Chicago, Ill. — Predsednik Coolidge se nahaja še vedno na počitnicah v gorovju Adirondack. Tam je nastanjen s svojo družino v "koči", ki je bolj prostorna in bolj elegantna od znotraj kot Bela hiša. Faktično se pa ta skupina koč lahko že primerja s precejšnjim mestcem. Coolidgeva družina prebiva v koči, ki je preprežena od znotraj s preprogami iz francoskega mesta Aubusson in stene pokrite s tepetami iz francoskega žameta. Notranost koč se lahko meri v krasoti z vsakim pariškimi salonom. Špancica se nahaja v drugi koči, ki je poleg glavnega. Obedovalnica se zopet nahaja v drugi koči.

Kadar ameriški delavci odhajajo na počitnice v divjino, spe v štorih, leže na tleh ali na posteljah, na katerih je razpostavljeno platno. Med počitnicami in počitnicami je razlika.

Čikaška gledališča

Chicago, Ill. — V kinogledališčih družbe Balaban & Katz je po objavi iz urada te družbe ta teden poseben program raznih filmskih slik. V gledališču "McVickers" poleg rednega programa mladini tako priljubljene "jaz" tudi slika "Tin Goda (pločevinasti bogovi)", v kateri poleg drugih igralk nastopa tudi obiskovalcem kinogledališč dobro poznana Renee Adoree.

V gledališču "Uptown" je na programu slika "The Bat" (Netopir), ki je povzeta iz dunajske opere eneakega imena. Razumno, da je slika zelo predelana, in kdor je siljal opereto, ta bo zelo teško spoznal, da je slika vzeta iz te opere. Poleg te slike, je na programu tudi koncertni program, ki je ta teden nekaj izrednega.

V gledališču "Chicago" je na programu slika "Fine Manners", v kateri nastopa Gloria Swanson. Pravijo, da igra zelo dobro, vendar se je bolj prepričati na lastne oči, kot pa samo vzeti za dobro. Poleg slike je običajni koncert orkestra v zvezi z raznimi nastopi igralcev v prizoru "Love Enchantment"; menda je to nekaj izrednega.

V gledališču "Norsshore" pa kažejo Dorothy Gish, ki nastopa v sliki "Nell Gwyn", katere je bila filmirana v Londonu. Menda se je Londončanom zelo dopadla ta slika, ko so jo prvič kazali.

V gledališču "Central Park" je sedaj popolnoma preurejen program in tudi notranost gledališča nekoliko izboljšano, tako, da imajo oni, ki ljubijo dobre slike in fino godbo, zabeleženo z "jazom", tudi na zapadni strani mesta priliko kaj takega videti. Na programu ta teden je krasna slika, katere ime je pridržano samo za obiskovalce; popolnoma reorganiziran orkester ima tudi nekaj na programu, ki bo vsakega presenetil.

"Tivoli" je pa ta teden pravi cirkus na odru; akrobati, plesalke na vrvi in tudi klovnj. Poleg tega pa kažejo slika "The Wise Guy".

V "Oriental" je pa ta teden ruski; Paul Ash bo namreč izvajal ruski ali moskovski "jaz" med snežnimi viharji in zameti. Nastopil bo tudi Slovec Frank Judnić; nadalje precejšnje število ruskih baletnih plesalk. Na programu je tudi slika "Battling Butler" (Hudič streznik).

V "Roosevelt" je pa ta teden na programu "krajin Rudy" in še "krasnejša Vilma", ki imata glavno vlogo v "The Son of the Sheik", kateri menda Rudy izkazuje tako vročo ljubezen, da se je še Vilmi zdela prehuda in se pritožila; posebno njegovi poljubi so bili prehudi. Menda pa tudi ni tako hudo.

KER JE PROPADLA PRI PRI- MARNIH VOLITVAH, PO- DA RESIGNACIJO.

Austin, Tex. — Miriam Amanda Ferguson, guvernorka države Texas, je podala izjavo, da bo še pred 1. novembrom podala resignacijo. Vzrok temu je, ker ni dobila nominacije za guvernorko in ostala daleč zadaj za svojim tekmečem. Sklicala bo posebno zasedanje zakonodajne zbornice, in ho bo ta rešila svoje delo, ji bo izročena resignacija.

Piknik.

Denver, Colorado. — Naznanjam članom društva "Columbine" št. 218, da je bilo sklenjeno na zadnji redni seji v juliju, da priredimo izlet ali veselico na prostorih brata Johna Tegela v Lydeno. Obenem je društvo sklenilo nabaviti iz društvene blagajne vse potrebno za veselico, razen jedli, katere naj vsak sam prinese. Prilitek veselice bo ob dveh popoldne. Tisti, ki greste z poulično železnico, vzemite karo št. 82 in izstopite na Thompson postaji, kjer vas bo čakal sobrat in vam pokazal smer, kjer se bo vršila veselica. Od tam je samo pet minut hoda od kare. Ne pozabite priti vsi dne 1. avgusta v prosto naravo, da se bolje spoznamo med seboj in se razveselimo.

Do tega brataki pozdravi — Veselični odbor.

POGAJANJA USLUŽBENCEV NA ELEKTRIČNIH ZE- LEZNICAH SE V TEKU.

Chicago, Ill. — Med uslužbenci na električnih železnicah v Chicagu in zastopniki družb se še vedno vršijo pogajanja; do končne rezultata še ni prišlo. Uslužbenci poskušajo na vse načine mirnim potom doseči sporazum, dočim družbeni zastopniki vedno vstrajajo na tem, da ne sme biti niti govora o kakem povznanju plače. Predsednik skupne organizacije uslužbencev na električnih železnicah je odšel iz Chicaga še pred enim tednom, ker je uvidel, da ne more doseči ničesar, in prepustil vsa pogajanja prizadetim unijam. Vodstvo poulične železnice se izogiba kolikor mogoče pogajanjem in vedno izjavlja, da je nesmiselno podpisati pogodbo z uslužbenci, ker itak poteče njena pogodba z mestom Chicago s 1. januarjem, in bo najbrže prešla železnica v roke sodniškega upravitelja. Zastopniki nadulčne železnice pa izjavljajo, da so pripravljeno predložiti zadevo posebnemu razsodišču ako se bodo pogajanja pred razsodiščem vršila na podlagi njene ponudbe, namreč, da se plača zniža za pet centov na uro in podaljša delavnik; s tem se pa unija nikakor ne strinja, in zahteva, da pogajanja pred razsodiščem bazirajo na podlagi njene ponudbe, da se plača zviša za pet centov, in družba svari svoje uslužbence za tisoč dolarjev posmrtnine in dvajset dolarjev tedenske bolniške podpore. — Iz vsega tega je razvidno, da bo najbrže prišlo do stiske, kar bi najbrže videli lastniki poulične železnice.

STO MILJONOV STARO DRE- VO ODKRITO.

Chicago, Ill. — Vodstvo tukašnjega naravoslovnega muzeja (Field museum) poroča, da je dobilo v posest najstarejše drevo, ki je bilo dosedaj sploh odkrito. To drevo je bilo odkrito pri gradnji velikega jezusa v Gilboa, N. M., ko so delavci kopali temelj. Že prej so odkrili marsikatero zanimivost iz prazgodovinske dobe, vsled česar je bil poslan tja S. K. Roy, pomožni kurator oddelka za brezovrtčarsko pantalogijo (zmanost o okameninah - brezovrtčarjev), da vodi nadaljna izkopavanja. — Ostanke tega prastarega drevesa so razumno vsa v okameninah in kolikor je mogoče dognati je rasti in cvetelo pred nekakimi sto milijoni leti, ali v takozvani devonski dobi, ki je bila še pred karbonsko dobo. Poleg so odkrili še ostanke raznih praprotni in semena listih, katere so zrasli do višine 50 čevljev. Iz okamenin je tudi razvidno, da so vsebovala drevesa v takratni dobi večjo količino železa, kot pa drevesa sedanje dobe. Okamenel štor nekega drevesa je 18 palcev v premeru.

OBREŽJE FLORIDE OBISKAL HURICAN.

Palm Beach, Fla. — Obrežje Floride je obiskal silen hurikan, ki je napravil nad milijon dolarjev škoda. Stirideset jaht in privatnih malih ladij se je potopilo. Most čez jezero Worth so valovi razrušili. Poslopja ob obrežju so v veliki večini razrušena, brzojavna in telefonska zveza z obmorskimi kopališči je pretrgana; ravno tako je poškodovana električna centrala in več mestec in vasi je brez električne razsvetljave. Veter je v nekaterih krajih dosegel hitrost sto milj na uro. Na oceanu divjajo silni viharji in več parnikov je v nevarnosti. Italijanski potniški parnik Ansaldo San Giorgio Secundo je poslal brezzično brzojavko za hitro pomoč; ravno tako je klecal na pomoč danski parnik Wilhelm A. Reideman. Pristaniščne oblasti pogrešajo veliko motornih čolnov.

Ameriški spomenik razbit v Parizu.

Pariz, 28. jul. — Spomenik ameriškim prostovolcem v francoski armadi na Place des Etoiles Unis je bil včeraj razbit s železnim batom. Arretiran je bil Rus Nikolaj Javorenko, ki je dejal, da je jezen na Ameriko radi obsodbe Sacco in Vanzetti-ja na smrt.

Radoslav Murnik:

Abdul Slovožek pa Kara Beodavoj!

(Dalje.)

Pogleda..... pogleda zopet — oaza je bila izgubljena!
 "Fata morgana!" vzklikne bolestno.
 Konj se trese pod njim, vedno pogostejše se opoteka ubogi "Ali". Ahmed ga ustavi in zdrzne raz sedlo.
 Razumno ga pogleda plemenita žival in mu položi fino glavo na ramo.
 "Ali nama bo res tukaj umreti?" potiski jezdec onemoglemu belcu in ga pogladi po vitkem, svetlem vratu in po krašni dolgi grivi.
 "Nikoli več ne bodeva videla domačega kraja... Zašla sva! Nikdar več nama ne bo pritekla ljuba Fatima nasproti, da poljubi mene in ponudi tibi belega sladkorja... Ali — ti ubogi moj Ali! — Nepremakljiv je kismet! — — — Toda ne! Ti se lahko še rešiš! — Oj, zdirjaj mi sam od tod, moj biser, moja djaka, moje veselje — Morda najdeš domov in pribetiš k Fatimi, da zve mojo usodo... Erzo, Ali! — V dir! Bodi mi lahek kakor veter, hiter kakor blik!"
 Ošnil je žrebca po nogi.
 Naravnost se je vzpela ponosita žival, zadirjala skokoma v kolobar, da se je razsajal drobnji pesek visoko v zrak, slovoljno stresavala in zmajevala izrazo-

vito glavo, nastavljalna ušesa, ugrizavala uzde in se počasi vračala. Zvesto bitje ni hotelo zapustiti svojega gospodarja!
 Ginjen si je razprostri Arabec preprogo na tla. — Obrnjen proti Mekki, napol kleč, napol sede, je začel moliti... Tih je stal "Ali" poleg njega.
 Ko je Ahmed opravil molitev, si je potegnul plašč čez glavo in vdano pričakoval smrti.
 Ura za uro je minila. Nesrečnemu potniku so jeli giniti čuti... Kar je "Ali" veselo zarezgetal!
 Ahmed se je tečajno dvignil na noge. Nekje v daljavi je zapeel jasni zvonec velobodov... Mladi Arabec je potegnil samokres izza pasa in ga sprožil. Kmalu nato se je približal na dromedarju širok, krepak jezdec, golorok, v velikanskih škornjih in irhaatih hlačah.
 "Sam Allah te mi pošlji, blagi tujec!" ga je pozdravil s slabotnim glasom Ahmed.
 "Tvoja čera hvala njemu, Mohamedu in tebi, dragi rešitelj! — — — Skoraj sem mislil, da moram umreti... Glej, voda mi je pošla... Ahmed mi je ime... In kdo si ti?"
 "Preteto ne bodi!" jo je urazal jezdec na dromedarju po ribniški in si brisal pot raz le-

gavi pošteni obraz. "Ali ne vidiš, turška krotka, mojih reket in ret in loncev in žlic tukaj gor? — Pa bi ti za Ribničana Urbana ne vedel, ki je po celem svetu znan? — Vode, praviš, da bi rad? — I, ljubček moj, saj je sam nimam dosti! — Pa jo bova je lepo kričanski delila, da me ne bo danes ali jutri sram, kadar nam bodo naš gospod fajmošter pri nas doma v Ribnici kaj pridigovali o usmiljenem Samaritanu tako lepo in gladko in miho, kakor znajo samo oni, da se vsi vaši neumni turški svetniki lahko trikrat skrivajo pred njimi! — Preteto ne bodi!"
 "Allah ti povrni stotero, kar boš dobrega storil svojemu bratu!" se mu je zahvalil Ahmed, ki je razumel Urbanovo ribniško arabščino komaj napol. "Toda povej mi, prijatelj, kdo si ti?"
 "Ribničan Urban, po celem svetu znan! To ti zdaj že drugič pripovedujem, če ne zameriš!" ga je poučil slovenski korenjak poštenjak; vsejse je gledal, kako slastno pije mohamedanec njegovo vodo, ter mu ponudil še pest datlov.
 "R-ibn-džan?" je ponovil Ahmed; ugasil si je bil žejno in napačil je zdaj konja.
 "Se precej dobro se ti je izognavilo, no! — Čisto me pa le nisi zadel!"
 Okrpani Arabec pa je potegnul izza pasa mošnjo poine ce-

kinov in jo ponudil Ribničanu v dar.
 "Tega me pa Bog varuj, da bi jas to vzeli!" se je branil preprosti potnik na velbodu. "Da bi rekli v Ribnici doma: 'Le pogledajte ga hinavca, v Afriki je vodo prodajal namesto 'suhe robe' in vsem Ribničanom je dobro ime napravil! Tega pa že ne veste vi! — Torej le vtaknite spet svojo mošnjo! Morebiti vam bo še huda za nohti, če imate še kaj dalš do doma. Tuda če hočete kupiti od mene kako rečeto ali sito ali kar si bode — pa narediva!"
 Ahmed je vzal prvo, kar mu je ponudil "R-ibn-džan", namreč veliko kahalnico! In še predno je vedel zavzeti Urban, kako in kaj, je bli Arabec z izdelkom ribniške domače industrije že na lakrem konju in je urno izgubil v prašnem oblaku proti zapadu. Urban se je popraskal za ušesa, varno spravil polno mošnjo in dejal nekoli v zadregi:
 "Sam žlodej ve, kakšen gospod je to? No, pa — brez zamere, no! Preteto ne bodi!"
 Potem je pognal svojega velboda na vzhodno stran. — Ahmed pa je srečno našel še pred večerom oazo, v kateri mu je prebival stric Osman al-Džavalik.
 Članica in sestra Christina Omanke je sedaj na potovanju v državi Pensilvaniji kot zastopnica za list Prosveto. Ona je pooblaščenca pobirati naročnice za list Prosveto, prodajati knjige Književne Matice S. N. P. J. in vse posle spadajoče v področje listu.
 Rojakom in članom S. N. P. J. jo priporočamo, da ji gredo na roke in se naroče na list Prosveto, ter da nakupijo od nje dobrih knjig, katere je izdala S. N. P. J.
 Na severozapadu je na potovanju naš član Thom Čelik, ki je isto tako pooblaščen nabirati naročnike za list Prosveto in prodajati naše S. N. P. J. knjige, želimo, da mu rojaki in člani pomagajo pri agitaciji.
 Naš član Frank Lukomšč je istotako na agitaciji za list Prosveto v državi Ohío in W. Virginiji.
 Naš član in dobro poznan Anton Jankovih je na agitaciji v mestu Clevelandu in okolici, ter bližnjih mestih Clevelanda za Prosveto.
 Upravištvu priporočamo vse zastopnike, rojakom in članom v obse, da se od njih naroče na list Prosveta in si nabavijo knjig Književne Matice S. N. P. J. Filip Godina, upravitelj.

njemu druge jutro na vse zgođaj, še predno si je mogel modri Osman al-Džavaliki nastaviti usta na pipo.
 In Ahmed je pravo zadel! S srečnim namehom se je zahvalil stricu za ono, kar mu je ta zdaj povedal na uho...
 "Dragi striček! Kako naj vam to povrnem?" je vzkliknil hvaležni nečak od samega kipečega veselja.
 Stric Osman al-Džavaliki pa se je zavi zopet v očejo, približal usta pipi ter ukazal:
 "Odpri!"
 (Konec jutri.)

Denar bivlega carja v Londonu.
 London, 27. jul. — Tukajnji listi poročajo, da je v neki londonski banki še vedno naloženih 60 milijonov dolarjev z nabiranimi obrestmi vred na ime bivšega ruskega carja Nikolaja, ki je že osem let mrtev.
 Sedem Angležev ubitih na letalu.
 Bagdad, 27. jul. — Sedem angleških vojakov, med katerimi sta bila dva višja častnika, je bilo včeraj ubitih, ko so padli z letalom vred na tla v bližini Bagdada.
 ČUDOVITI USPEHI OD SEVERA'S ESKO.
 Skušnja goop. F. Bartončeka doma iz Veblen, S. D., je resnično čudovita. On nam piše: "Trpel sem strašno srbščino na moji koži in se nisem mogel rešiti, brezjsem kaj sem poskusil, dokler nisem poskusil Severa's Esko antiseptično maslo, katero me je popolnoma rešilo tah bolečin in trpljenja." — Oglajte se pri vašem lekarnarju in kupite si lonček za 50c Severa's Esko masla in se jemljite nobenih drugih posušenih van nadomestil. Ako vam ni mogoče dobiti pravega, tedaj pišite na: W. F. Severa Co., Cedar Rapids, Iowa. — (Adv.)

SAMO 6 DNI PREKO
 a aprošeni poročila na dle
FRANCE - 14. avgusta in 4. sept.
PARIS - 21. avgusta in 11. sept.
 HAVRE - PARIZKO PRISTANIŠČE

 Kabine tretjega razreda s umivalniki in toaletno vodo na 2. 4. ali 6. oseb. Francoski kuhinja in slajsi
French Line
 100 N. Dearborn St., Chicago, Ill.
 ali lokalni agentje.

DA SKUHAŠ DOBRO PO, PIŠI PO NAŠE PRODUKTE.
 Imamo v zalogi slad, kromelj, sladkor in vse druge potrebštiline. Poskušite se in preverite, da je doma pri vašem vaščino le najboljši in najcenejši.
 Obvestite, stalničarjem in v vsaki trgovini in doma primeren prejem pri vaših naročnikih. Pišite informacij na:
FRANK OGLAR,
 3021 Superior Avenue, Cleveland.

SVETNIK

Spisal Anton Fegmayr. Prevel Pastuška.

(Dalje.)

! Zdaj je bolan, se je togoti in razvna, besni proti svetohlinkam dobrega, noče, da bi njegova sestra zahajala v hiše revežev, ščitila deklice in zbirala zapuščene otroke. Pravi, da je vse to klerikalizem in utopija, da se svet premika, kakor sam hoče, da mu je treba pustiti prosto pot in da nižim slojem človek, ki se meša mednje, samo vstpa v glavo lažnive in nevarne nazore. Moji prijatelji pa so rekli, da mora ali bratu lagati in izvrševati skrivoma, kar je delala prej očitno, ali pa se ločiti od nje-ga. Zanesljiv svet ji je tako potreben! Piše mi, naj vprašam vas. Brala je v časopisih, da svetujeta tolikim ljudem po teh gorah, upa, da tudi nje ne odbijeta.

So rastline, ki preko določenega pasu ne obrodijo sadu, in če jih preneseš še vjbeje, usahnejo. Blaznost bi bila, istrigati jih njihovemu pódnebnju. Jaz vas ne poznam, ne morem vam povedati, ali bi vsaki nazori vašega svaka. preasjeni v vas takole brez priprave, mogli obroditi dober sad. A pravim vam, da mnogo, mnogo proučujta katolicizem s pomočjo svoje-ga svaka, ker tihi enaga prepričanega protesta nti, ki bi ga dobro poznal.
 "Ali ne pridete v Subiaco?" je vprašala Noemi boječe.
 Nekakina akrita otočnost se je ukradla v njen glas in v Benedetovem srcu sprožila občutek sladke bolečine, tako nove, da se je takoj izpremenila v strah.
 "Ne," je rekel, "mislím; da ne."
 Noemi je hotela in ni hotela reči, da ji je zelo žal, izustila je nekaj zmedenih besed.
 Iz predaobe so se začuli človeški glasovi. Noemi je sklonila obraz, Benedetto tudi; in razgovor je prenehal brez vsakršnega pozdrava.
 Tudi vojvodinja je hotela govoriti s Benedetto. Vzela je s seboj tovariše in tovarišice. Ne več mlada, a še dvorljiva, napol praznoverna in napol skeptična, sebična in ne brez arca, je bila zelo naklonjena slišni hčerki nekega svojega starega kočijaža. Ko je ašla govoriti o jenskem svetniku in njegovih čudeših, je zamislila izlet, nekoliko v zabavo, nekoliko iz radovednosti, da vidi, ali ne bi kazalo povabiti svetnika v Rim ali pa poslati deklico k njemu. Kot sestrična nekega kardinala se je pri njem seznanila s enim izmed duhovnov, ki sta bila v Jenne na letovišču. Ta ji je, ko jo je srečal, na svoj način že vse povedal o svetniku ter ji ostanil padeč njegove slave. Toda ker vojvodinja ni zaupala nobenemu duhovnu in je bila radovedna spoznati človeka, ki se mu je pripisovala romantična prošlost, in ker so njeni spremljevalci, zlasti neka spremljevalka, bili prav tako radovedni, je sklenila, da mora priti na vsak način do nje-ga.
 Z njo je bila prišla neka stara angleška plemkinja, slovača po svojem bogastvu, svojih bizarnih toaletah, po svojem teozofičnem in krščanskem mističizmu, metafizično zaljubljená v papeža in tudi v vojvodinjo, ki se je s svojimi prijatelji temu smejala. Ti prijatelji so si, ko so zagledali Benedetto v taki opravi, izmenjavali poglede in nasmehke, ki toliko da se niso izprevržili v roganje, ko je stara Anglešinja, prehitevali vse druge, začela govoriti. Reka je v slabi francoščini, da ve, da govori s izobraženo osebo; da se ona s svojimi prijatelji in prijateljicami vseh narodov prizadeva združiti vse krščanske cerkve pod papežem, pri čemer bi bilo treba prenoviti katolicizem v nekaterih preabotnih stvareh, o katerih vsakdo sodi v svojem srcu, da so še čisto za nič, kakor cerkyeni celibat in dogma o peklu; da jim je v ta namen treba svetnika; da je ta svetnik ravno on, ker je neki duh — ona se ne ukvarja s duhovi, temveč ona izmed njenih prijateljic — da, prav duh kontese Blawatzky je to razodel; da je zato potreben njegov prihod v Rim in da v Rimu s svojimi darovi svetosti lahko ustrece tudi vojvodinji di Civitella, ki je tu navzoča. Končala je svoj govor takole:
 "Nous vous attendons absolutement, monsieur! Quittez ce vilain trou! Quittez-le bien-toť! Bientot!" (Pričakujemo vas na vsak način, gospod Zapustite to grdo luknjo! Zapustite jo kmalu! Kmalu!)

Članica in sestra Christina Omanke je sedaj na potovanju v državi Pensilvaniji kot zastopnica za list Prosveto. Ona je pooblaščenca pobirati naročnice za list Prosveto, prodajati knjige Književne Matice S. N. P. J. in vse posle spadajoče v področje listu.
 Rojakom in članom S. N. P. J. jo priporočamo, da ji gredo na roke in se naroče na list Prosveto, ter da nakupijo od nje dobrih knjig, katere je izdala S. N. P. J.
 Na severozapadu je na potovanju naš član Thom Čelik, ki je isto tako pooblaščen nabirati naročnike za list Prosveto in prodajati naše S. N. P. J. knjige, želimo, da mu rojaki in člani pomagajo pri agitaciji.
 Naš član Frank Lukomšč je istotako na agitaciji za list Prosveto v državi Ohío in W. Virginiji.
 Naš član in dobro poznan Anton Jankovih je na agitaciji v mestu Clevelandu in okolici, ter bližnjih mestih Clevelanda za Prosveto.
 Upravištvu priporočamo vse zastopnike, rojakom in članom v obse, da se od njih naroče na list Prosveta in si nabavijo knjig Književne Matice S. N. P. J. Filip Godina, upravitelj.

"O ti presneti Osman, kakšen Osman si ti! — Petindvajset žen si vedil, pa vse te goljufajo... Njago, ti velim, njago se mi jih odkrižaj! — In glej, kako se mi ozdraviš; zakaj v tebi je vseh devet kardinalnih šestanov!"
 Odsel je dalo Al-Džavalikiju miru, dokler se ni krenil svojih petindvajsetih krasotic. Nato je praznoval s svojimi prijatelji majhen jubilej in šel v oazo pokoro delat in hudiče izganjati!
 Izganjal jih je pa z blaženim čvčekom, kateri ga je rešil že čez sedem mesecev osmih šestanov! Samo še deveta hudoba, izmed vseh najbolj kosmata, se ga je trdovratno držala.
 Zato je pa njo tem vstrajneje izganjal! Ležal je noč in dan v svojem prostornem brlogu na mehkih blazinah, z glavo velikanekemu sodu vina ravno pod pipo!
 Čvček je sicer mohamedanec prepovedan; toda Osman ga ni užival kot pijščo, ampak kot medicino!
 Njegov nečak mu je kmalu razodel čudna ovire svoje ljubezni in ga naposled naprosil:
 "Ljubi stric! Ti sam si napisal oni rukopis — Povej mi torej, kako naj se bare: "čira" ali "čara"? — Ti vendar to najbolj veš!"
 Stric je pa ravno zopet izganjal svojega nadležnega šestana... Zato se ni dal motiti, ampak je mrmral orfične besede, iz katerih je mogel Ahmed le tu in tam spoznati kaj pravega jedra.
 "Dva kapitana sta barki nevarna... Kdor mnogo ve, se mnogo moti... Rane od noža se ti zacelijo lagije kakor rane od jezika; kdor hoče mirno šiveti, bode slep in gluhomem; odstranjena puščica se ti ne vrne nikdar več... Ti gospod, jas gospod — kdo osedla konja? In dast je nasprotnik muha, ti si ga misliš slona... Z lipimi besedami ne skuhaš močnika; skrbi ti ne poplajaš dolga... Zaradi anega samega kupca prodajalec ne odpira prodajalnice... Na kijamet (godnjo) dan bo moral vsakdo polagati račun o dobrem in slabem! Allah vidi črno mravljo v črni noči na črnem kamenu."
 "Ljubi stric, od narodnih pregovorov pa tudi za bom sit!" je hotel reči nemilo rasočarjeni nečak, ki je pričakoval kaj bolj kompaktnega. Vendar se je premislil, voščil odkritočnemu stricu lahko noč in se vrnil k

"Hvala," je rekla Noemi. "Hvala v imenu moje prijateljice in tudi v mojem lastnem, ker mi, kar ste povedali, zelo uga. In ali ji smem jaz v vašem imenu ponoviti vaše nasvete in osrčevalne besede?"
 Vprašanje se je zdelo odveč, ker je ravno od Benedetto in ravno po naročilu svoje prijateljice prosila osrčavanja in nasvetov. Toda Benedetto se je zmedel. Bilo je izrecno sporočilo, ki ga je zdaj Noemi zahtevala za Jeanne.
 "Kdo sem jaz?" je rekel. "Kakšna more biti moja oblast? Recite ji, da bom molil."
 Noemi je zatrepetala v svoji notranjosti. Zdal bi bilo tako lahko govoriti z njim o veri. A ni si upala. Ah, izgubiti tako lepo priliko! Ne, mora govoriti, a zdaj ni časa, da bi četri ure premisljala, kaj mu poreče. Povedala je, kar ji je prvo prišlo na misel:
 "Oprostite, ker omenjate molitev; ali vi v resnici odpravate vse yerske nazore mojega svaka?"
 Jedva je vprašanje izgovorila, se ji je zazdelo tako nearamno, tako bedasto, da bi jo moralo biti sram. In podvizala se je pristaviti, čeprav je čutila, da pove še večjo neumnost, ki pa ji je nevdružno silila z jezika:
 "Ker moj svak je katoličan, jaz sem protestantka in bi se rada vedela ravnati."
 "Gospodična," je odvrnil Benedetto, "prišel bo dan, ko bodo vsi na vrhovih molili Očeta v duhu in resnici; danes je še čas, ko ga molijo na dnu dolin, v sencih in podobah. Mnogim je mogoče, temu več, onemu manj, dvigati se proti duhu in resnici; mnogim te ni mogoče."
 (Dalje prihajajo)

TISKARNA S. N. P. J.

SPREJENA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in ahode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatakem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih.

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

CENE ZMERNE, UNIJSKO DELO PEVE VRŠTE
VSA POJASNILA DAJE VOĐSTVO TISKARNE

Pišite po informacije na naslov:
S. N. P. J. PRINTERY
 2657-59 South Lawndale Avenue, Chicago, Ill.
TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTREMA POJASNILA